

DZIEŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

Lekcja 1 — 4 stycznia

OD CZYTANIA DO ZROZUMIENIA

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 28 grudnia

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Łk 24,25-27; 2 P 3,11-13; Jon 3,3-10; Lb 14,34; Dn 9,23; 10,11-12.

TEKST PAMIĘCIOWY: „A gdy Filip podbiegł, usłyszał, jak tamten czytał proroka Izajasza, i rzekł: Czy rozumiesz to, co czytasz?” (Dz 8,30).

Nasz Kościół zrodził się ze słów zapisanych na kartach *Księgi Daniela*, którą będziemy studiowali w tym kwartale. Przystępując do zgłębiania tej księgi, należy pamiętać o następujących faktach, które powinny kierować naszym studium.

Po pierwsze powinniśmy zawsze pamiętać o tym, że Chrystus znajduje się w centrum *Księgi Daniela*, tak samo jak znajduje się w centrum całej *Biblii*.

Po drugie *Księga Daniela* została napisana i skomponowana w taki sposób, by uwypuklić jej literackie piękno i pomóc nam w zrozumieniu jej najważniejszych przesłań.

Po trzecie musimy rozumieć różnicę między prorocत्वami klasycznymi/tradycyjnymi/typowymi a prorocत्वami apokaliptycznymi. To pomoże nam odróżnić prorocत्वa *Księgi Daniela* od innych prorocत्व, takich jak te zapisane w *Księdze Izajasza*, *Księdze Amosa* czy *Księdze Jeremiasza*.

Po czwarte, gdy studiujemy prorocत्वa *Księgi Daniela* związane z przedziałami czasowymi, powinniśmy rozumieć, że profetyczny plan *Księgi Daniela* obejmuje bardzo długie okresy wyrażone zgodnie z zasadą dzień za rok.

Po piąte powinniśmy podkreślić, że *Księga Daniela* nie tylko zawiera prorocत्वne informacje, ale ma także głębokie znaczenie dla naszego osobistego życia.

Przeczytaj Łk 24,25-27; J 5,39; 2 Kor 1,19-20. W jakim sensie Chrystus znajduje się w centrum *Pisma Świętego*?

Nie ma wątpliwości, że Jezus znajduje się w centrum *Pisma Świętego*, a zatem także *Księgi Daniela*. Na przykład 1. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje, choć w ograniczony i niedoskonały sposób, iż Daniel doświadczył czegoś podobnego jak Chrystus, który opuścił niebo, by żyć w grzesznym świecie i stoczyć walkę z mocami ciemności. Ponadto Daniel i jego towarzysze zostali obdarzeni przez niebo Chrystusową mądrością, by sprostać wyzwaniom związanym z życiem w babilońskiej kulturze. 2. rozdział *Księgi Daniela* przedstawia symbol w formie eschatologicznego kamienia wskazujący na Chrystusowe królestwo, które ostatecznie zajmie miejsce wszystkich królestw świata. 3. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje Chrystusa pośród Jego wiernych sług w rozpalonym piecu. 4. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje Boga usuwającego na pewien czas Nebukadnesara z tronu, tak by ów dumny król mógł zrozumieć, że „władza należy do niebios” (Dn 4,23). Wyrażenie *władza należy do niebios*, przypomina nam, że Chrystus jako Syn Człowieczy (zob. Dn 7,13) otrzyma panowanie i królestwo, jak opisuje to 7. rozdział *Księgi Daniela*. 5. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje upadek króla Belsazara i zdobycie Babilonu przez Persów podczas nocnej pijackiej uczty na babilońskim dworze. Zapowiada to pokonanie szatana i upadek eschatologicznego Babilonu oraz triumf Chrystusa i Jego aniołów. 6. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje spisek przeciwko Danielowi podobny do fałszywych oskarżeń przeciwko Jezusowi ze strony żydowskich przywódców. Jak król Dariusz nieskutecznie usiłował uratować Daniela, tak i Piłat nie uratował Jezusa (zob. Mt 27,17-24). 7. rozdział *Księgi Daniela* przedstawia Chrystusa jako Syna Człowieczego otrzymującego królestwo i panującego nad Jego ludem. 8. rozdział *Księgi Daniela* ukazuje Chrystusa jako Kapłana w niebiańskiej świątyni. 9. rozdział *Księgi Daniela* przedstawia Chrystusa jako złożonego w ofierze i potwierdzającego przez swoją śmierć przymierze między Bogiem a Jego ludem. 10., 11. i 12. rozdział *Księgi Daniela* przedstawiają Chrystusa jako Michała — Wodza, który walczy z siłami zła i zwycięsko ratuje lud Boży także przed mocą śmierci.

Tak więc pamiętajmy o tym, że Chrystus znajduje się w centrum *Księgi Daniela*. W każdym rozdziale tej księgi opisane zostało jakieś doświadczenie czy przedstawiona została jakaś idea wskazująca na Chrystusa.

Jak możemy się nauczyć stawiać Chrystusa w centrum naszego życia, nie tylko w trudnych chwilach i poważnych życiowych próbach, ale także w okresach nadzwyczajnego szczęścia i dostatku? Dlaczego jest to dla nas tak ważne?

Układ aramejskiej części *Księgi Daniela*, począwszy od 2. rozdziału, a skończywszy na 7. rozdziale (niektóre części księgi zostały napisane w języku hebrajskim, a inne w języku aramejskim), ma następującą budowę, która pomaga uwypuklić zasadnicze przesłanie tej części i całej księgi:

- A. Nebukadnesarowa wizja czterech królestw (zob. Dn 2).
- B. Wybawienie towarzyszy Daniela z rozpalonego pieca (zob. Dn 3).
- C. Sąd nad Nebukadnesarem (zob. Dn 4).
- C. Sąd nad Belsazarem (zob. Dn 5).
- B. Wybawienie Daniela z lwiej jamy (zob. Dn 6).
- A. Danielowa wizja czterech królestw (zob. Dn 7).

Tego rodzaju układ służy podkreśleniu głównych punktów przez umieszczenie ich w centrum konstrukcji literackiej. W tym przypadku są to dwa punkty C (zob. 4. i 5. rozdział *Księgi Daniela*): Bóg odbiera (tymczasowo) panowanie Nebukadnesarowi i (trwale) Belsazarowi. Tak więc od 2. do 7. rozdziału *Księgi Daniela* położony został nacisk na władzę Boga nad królami ziemskimi, których to właśnie On ustanawia i usuwa.

Jednym z najskuteczniejszych sposobów przekazania przesłania i objaśnienia zagadnienia jest powtarzanie. Na przykład Bóg dał faraonowi dwa sny dotyczące najbliższej przyszłości Egiptu (zob. Rdz 41,1-7). W pierwszym śnie siedem chudych krów pożarło siedem krów tłustych. W drugim śnie siedem pełnych kłosów zostało pochłoniętych przez siedem kłosów pustych i wysuszonych. Oba sny oznaczały to samo: po siedmiu latach nadzwyczajnego urodzaju miało nastąpić siedem lat dramatycznego nieurodzaju.

W *Księdze Daniela* Bóg także posłużył się powtórzeniami. Występują w niej cztery prorocze cykle będące w zasadzie powtórzeniami, gdy chodzi o ogólną ich budowę. Ostatecznie struktura ta ukazuje nam najwyższe panowanie Boga. Choć każdy proroczy plan zawiera nieco inną perspektywę, to jednak razem obejmują ten sam okres historyczny rozciągający się od czasów proroka po koniec świata, jak obrazuje to poniższa tabela:

Dn 2	Dn 7	Dn 8-9	Dn 10-12
Babilonia	Babilonia	—	—
Media-Persja	Media-Persja	Media-Persja	Media-Persja
Grecja	Grecja	Grecja	Grecja
Rzym	Rzym	Rzym	Rzym
Ustanowienie Królestwa Bożego	Niebiański sąd prowadzący do nowej ziemi	Oczyszczenie świątyni	Powstanie Michała

Jaką wspianą nadzieję przedstawiają poniższe wersety z naszej odległej perspektywy? Zob. Dn 2,44; Ps 9,8-13; 2 P 3,11-13.

Proroctwa wizje zapisane w *Księdze Daniela* mają inny charakter niż większość prorockich przesłań przekazanych przez innych starotestamentowych proroków. Proroctwa *Księgi Daniela* należą do kategorii *proroctw apokaliptycznych*, podczas gdy większość innych starotestamentowych proroctw mieści się w kategorii *proroctw klasycznych*. Zrozumienie zasadniczych różnic między tymi rodzajami proroctw jest niezbędne dla właściwego zrozumienia kwestii biblijnego proroctwa.

Proroctwa apokaliptyczne posiadają pewne szczególne cechy, które odróżniają je od tak zwanych proroctw klasycznych:

1. Wizje i sny. W proroctwie apokaliptycznym Bóg posługuje się głównie snami i wizjami, by przekazać swoje przesłanie prorokowi. W proroctwie klasycznym prorok otrzymuje *słowo Pana*, które może zawierać wizje (wyrażenie to występuje około 1600 razy w klasycznych proroctwach).

2. Złożona symbolika. Podczas gdy w proroctwie klasycznym występuje dość ograniczona symbolika, obejmująca głównie symbole zaczerpnięte z realnego życia, to w proroctwach apokaliptycznych Bóg ukazuje symbole i wyobrażenia wręcz nie z tego świata, na przykład niezwykle bestie z nietypowymi skrzydłami czy rogami.

3. Boża władza i bezwarunkowość. W przeciwieństwie do proroctw klasycznych, których wypełnienie często zależy od ludzkiej reakcji w kontekście Bożego przymierza z Izraelem, proroctwa apokaliptyczne są w gruncie rzeczy bezwarunkowe. W proroctwie apokaliptycznym Bóg objawia powstanie i upadek imperiów światowych od czasów Daniela po koniec świata. Tego rodzaju proroctwa opierają się na wszechwiedzy i zwierzchnictwie Boga, a wypełniają się one niezależnie od ludzkich decyzji.

Przeczytaj Jon 3,3-10. Czy proroctwo Jonasza jest proroctwem klasycznym, czy apokaliptycznym? Uzasadnij swoją odpowiedź. Jakiego rodzaju proroctwem jest to zawarte w Dn 7,6?

Poznanie zasadniczych rodzajów proroctwa — takich jak proroctwa klasyczne i proroctwa apokaliptyczne — może być bardzo przydatne. Po pierwsze rodzaje te wskazują na to, że Bóg posługuje się różnymi środkami w celu przekazywania swojej proroczej prawdy (zob. Hbr 1,1). Po drugie taka wiedza pomaga nam lepiej docenić zalety i złożoność *Biblii*. Po trzecie ta wiedza pomaga nam także interpretować proroctwa biblijne w sposób zgodny ze światowca całości *Biblii* i właściwie wyjaśniać „słowo prawdy” (2 Tm 2,15).

Na podstawie Oz 3,4-5; Am 8,11; Za 9,1 niektórzy chrześcijanie oczekują, że ostateczne wydarzenia w historii świata rozegrają się na Bliskim Wschodzie. Dlaczego taka interpretacja jest błędna? Jak rozróżnianie między proroctwami apokaliptycznymi a proroctwami klasycznymi pomaga nam zrozumieć tę kwestię?

Inną ważną koncepcją, o której musimy pamiętać, studiując *Księgę Daniela*, jest historycystyczne podejście do proroctw apokaliptycznych. Podejście to, nazywane historycyzmem, można lepiej zrozumieć w porównaniu z przeciwnymi mu poglądami, takimi jak: preteryzm, futuryzm i idealizm.

Preteryzm postrzega proroctwo wydarzenia przedstawione w *Księdze Daniela* jako już należące do przeszłości. **Futuryzm** wypatruje wypełnienia większości tych proroctw dopiero w przyszłości.

Idealizm utrzymuje, że proroctwa apokaliptyczne są jedynie symbolami ogólnych duchowych realiów i nie mają określonego historycznego odniesienia.

Historycyzm utrzymuje, że w proroctwie apokaliptycznym Bóg objawia nieprzerwany bieg dziejów od czasu proroka po koniec świata. Studiując *Księgę Daniela*, zauważamy, że każda ważniejsza wizja w tej księdze (zob. 2., 7., 8. i 11. rozdział *Księgi Daniela*) powtarza dzieje świata z różnej perspektywy i z nowymi szczegółami. Pionierzy adwentyzmu, w tym Ellen G. White, pojmowali biblijne proroctwa *Księgi Daniela* i *Apokalipsy Jana* właśnie z historycystycznego punktu widzenia.

Przeczytaj Lb 14,34 i Ez 4,5-6. Co zazwyczaj oznacza dzień w proroczym języku?

Gdy studujemy *Księgę Daniela*, powinniśmy zawsze pamiętać o tym, że proroczy czas jest mierzony zgodnie z zasadą dzień za rok. To znaczy, że dzień w proroctwach zazwyczaj oznacza rzeczywisty rok w czasie historycznym. Tak więc, na przykład, proroctwo o 2300 wieczorach i porankach jest rozumiane jako mówiące o 2300 rzeczywistych latach (zob. Dn 8,14). Podobnie proroctwo o 70 tygodniach należy rozumieć jako obejmujące okres 490 lat (zob. Dn 9,24-27).

Ta skala czasu wydaje się poprawna z pewnych oczywistych powodów: 1. Ponieważ wizje są symboliczne, to i czas podany w nich także należy rozumieć symbolicznie. 2. Ponieważ wydarzenia opisane w wizjach rozgrywają się w długich okresach historycznych (w niektórych przypadkach aż po czas ostateczny), to i okresy związane z tymi proroctwami należy interpretować odpowiednio do tego. 3. Zasada dzień za rok została potwierdzona w *Księdze Daniela*. Wyraźny tego dowód jest zawarty w proroctwie o 70 tygodniach, które to proroctwo trwa od czasów króla perskiego Artakserksesa aż do przyjścia Jezusa jako Mesjasza. Tak więc najbardziej oczywistym i poprawnym sposobem rozumienia okresów w proroctwach *Księgi Daniela* jest interpretowanie ich zgodnie z zasadą dzień za rok.

Niektóre z proroctw *Księgi Daniela* dotyczą setek, a nawet tysięcy lat. Czego uczy to nas o potrzebie cierpliwości w oczekiwaniu na spełnienie Bożych planów?

Choć *Księga Daniela* została napisana ponad 2,5 tysiąca lat temu, to jednak pozostaje niezwykle aktualna dla ludu Bożego w XXI wieku. Powinniśmy zwrócić uwagę zwłaszcza na trzy kwestie, w których *Księga Daniela* jest szczególnie ważna dla nas.

1. Bóg panuje nad nami. Nawet gdy dzieje się coś złego, Bóg zachowuje władzę i działa także za pośrednictwem ludzi, by zapewnić swoim dzieciom wszystko to, co jest najlepsze. Doświadczenie Daniela w Babilonii przypomina doświadczenie Józefa w Egipcie i Estery w Persji. Ci młodzi ludzie znaleźli się jako jeńcy/niewolnicy w obcych krajach pod panowaniem pogan. Z pozoru wydawało się, że są słabi i opuszczeni przez Boga. Jednak Pan wzmacniał ich i posłużył się nimi w potężny sposób. Doświadczając prób, cierpień i opozycji, możemy patrzeć wstecz na to, czego Bóg dokonał dla Daniela, Józefa i Estery. Możemy być pewni, że Bóg pozostaje naszym Panem i nie opuszcza nas nawet wtedy, gdy musimy się zmierzyć z trudnymi życiowymi próbami i pokusami.

2. Bóg kieruje biegiem historii. Czasami czujemy się zagubieni w pozornie chaotycznym i zmierzającym donikąd świecie pełnym grzechu i przemocy. Ale przesłanie *Księgi Daniela* jest takie, iż Bóg panuje nad losami ludzkości. W każdym rozdziale *Księgi Daniela* otrzymujemy przesłanie, iż Bóg kieruje biegiem historii. „Księgi, które omawiają dzieje ludzkości, rozwój narodów oraz powstanie i upadek imperiów, przypisują to ludzkiej woli. Wydarzenia w dziejach świata wydają się być w dużym stopniu uzależnione od potęgi i ambicji człowieka. W Słowie Bożym natomiast odsłonięto prawdę i widzimy jasno, że poza i ponad sprawami i namiętnościami ludzkimi stoi Nieskończenie Miłosierny, który cierpliwie i w milczeniu przeprowadza swoją wolę”¹.

3. Bóg zapewnia swojemu ludowi przykłady do naśladowania w czasie końca. Daniel i jego przyjaciele są wzorami do naśladowania dla wierzących, którzy żyją w społeczeństwie wyznającym światopogląd przeciwny biblijnemu. Naciśkani do pójścia na kompromis w kwestii wiary i do ulegania babilońskiemu systemowi w sposób wymagający ustępstw godzących w ich poświęcenie Panu wybrali oni jednak wierność Słowu Bożemu. Ich doświadczenie wierności i absolutnego poświęcenia się Panu stanowi zatem zachętę dla wierzących osób spotykających się z opozycją i prześladowaniami z powodu ewangelii. Jednocześnie *Księga Daniela* ukazuje, iż można wносить pozytywny wkład w społeczeństwo, a jednocześnie dochować wierności Panu.

Przeczytaj Dn 9,23; 10,11-12; Mt 10,29-31. Co wersety te mówią o zaangażowaniu Boga w nasze osobiste zmagania?

¹ Ellen G. White, *Wychowanie*, Warszawa 1992, s. 122.

DO DALSZEGO STUDIUM

„*Biblia* została zaplanowana jako przewodnik dla wszystkich, którzy chcą poznać wolę swego Stwórcy. Bóg dał ludziom pewne niezawodne proroctwa; aniołowie, a nawet sam Chrystus przyszli, aby Daniel i Jan dowiedzieli się o tym, co ma wkrótce nadejść. Te istotne kwestie dotyczące naszego zbawienia nie pozostały tajemnicą. Nie zostały przedstawione w taki sposób, aby wprawić w zakłopotanie i wprowadzić w błąd uczciwego poszukiwacza prawdy. Pan powiedział przez proroka Habakuka: »Zapisz to, co widziałeś, (...) aby to można szybko przeczytać« (Ha 2,2). Słowo Boże jest jasne dla wszystkich, którzy studiują je z otwartym w modlitwie sercem. Każda prawdziwie szczerza dusza uzyska światło prawdy. »Światłości nasiano sprawiedliwemu« (Ps 97,11 BG). Żaden Kościół nie jest w stanie rozwijać się w świętości, jeśli jego członkowie nie będą szczerze poszukiwali prawdy niczym ukrytego skarbu”¹.

„Studiujcie historię Daniela i jego towarzyszy. Choć żyli tam, gdzie żyli, i ze wszystkich stron otoczeni byli pokusą pobażania swoim zachciankom, to jednak oddawali cześć Bogu i chwalili Go w swoim codziennym życiu. Postanowili unikać zła. Wystrzegali się wkraczania na ścieżkę nieprzyjaciela. Bóg nagrodził ich wytrwałą lojalnością obfitymi błogosławieństwami”².

PYTANIA DO DISKUSJI

1. Gdy studiuje *Księgę Daniela*, musimy zwrócić uwagę na pewne bardzo ważne zagadnienie. Bóg nie tylko panuje nad narodami, ale także zna dobrze każdego z nas, i to w najpełniejszy możliwy sposób. Na przykład — jak czytamy o tym w 2. rozdziale *Księgi Daniela* — Bóg dał proroczy sen pogańskiemu królowi. Aby wejść w czyjś umysł we śnie i wszczepić tam logiczny przekaz, trzeba bliskości, o jakiej nie mamy nawet najmniejszego pojęcia. Jednocześnie, jak czytamy o tym, charakter tego snu świadczy, że Bóg panuje nawet nad największymi światowymi imperiami i wie wszystko, co się wydarzy aż do końca. Jakie pocieszenie i nadzieję możemy czerpać z takiego obrazu rzeczywistości? Co czujesz, wiedząc, że Bóg jest tak blisko ciebie, iż zna nawet twoje myśli? Dlaczego w tym kontekście obietnica zawarta w ofierze Jezusa na krzyżu nabiera szczególnego znaczenia?

2. Omówcie podczas pierwszej części nabożeństwa różnice między klasycznymi i apokaliptycznymi proroctwami. Jakie przykłady jednych i drugich, poza wymienionymi w lekcji, możecie podać?

¹ Ellen G. White, *Wielki bój*, Warszawa 2019, s. 315.

² Tamże, *Manuscript Releases*, Silver Spring 1993, t. 4, s. 169-170.